

NEMERÉ.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csötörtökön és vasárnap.
 Á r a :
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő szállása:
 Színház-utca 404. szám.

Hirdetési díj:
 3 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden ígatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek állku szerint. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségénél.

A „Nemerére“ folyvást előfizethetni:
 Egész évre 6 ft. — kr.
 Félévre 3 „ „
 Negyedévre 1 „ 50 „

Az előfizetési pénzek bérmentve küldendők a „Nemeré“ szerkesztőségének Brassóba.

Uj évben 1872, Brassó.

„Isten csodája, hogy még áll hazánk,“ — ezt írta a megelőző harmadik évtized egyik új évében Petőfi.

„Valóságos talány Magyarország és a magyar nemzet multja s létele,“ — ezt közelebről írta egy elterjedett német lap.

Előbb valamivel egy másik német lap azért szidalmazta a németek őseit, hogy mért nem verték ki seprűvel Európából a maroknyi magyarságot.

Szigetnek is csekély az 5 millió magyarság azon két roppant tengerhez mérve, melyet egyfelől 60 millió német, másfelől 100 millió szláv képeznek.

Megállhatunk-e? Van-e eset, hogy a magyar haza és a magyar nemzet fennmaradjon, midőn az emberiség legnagyobb nemzetei közé van épen ő, a legkisebb beékelve?

Nem fognak-e azok eltapodni minket gögéből, hatalom-terjesztési vágyból, vagy hogy egyik a másik felett előnyt nyerjen? Nem fognak-e elnyomni a hatalmasnak azon szeszélyéből, melylyel szemben a gyöngét nem védi törvény? —

Mi tarthat meg minket?

Nagyon méltó e kérdéssel foglalkoznunk új év napján, mert foglalkozik ezzel mindenkiünk, a ki gondolkozni tud, folyvást; és nem egynek borult el szellemvilága épen azért, mert e kérdésre megnyugtató feleletet nem kapott.

Egyik pesti lapnak eredeti észjárásról, találatkonyságról és hazafias érületről ösmeretes vezércikk-írója épen e kérdéssel foglalkozik közelebről s arra a következtetésre jut, hogy szám ellenébe számot állítsunk! Ha kevesen va-

gyunk, magyarosítsuk hazánk más ajku polgárait, hogy legyünk többen. Muszkaország így olvasztotta be scythia, lengyel és részben német alattvalóit mérges muszkákká, — így a porosz az országában lakó nagy számu szlávcságot, — a francia németjeit satb. Legyünk így mi is!

Első tekintetre még csalogat ez az okoskodás: hiszen más is úgy tett, úgy lett hatalmassá valamennyi; a mit elmulasztott Sz. István, Nagy Lajos, Mátyás és Bethlen Gábor, — rajta, hajtsuk végre gyorsan! Legyen magyarrá mind, a ki ez országban lakik; akkor aztán... Nos hát mi lesz akkor?

Ha mind magyar lenne is e hon polgára, lennének 15 millió; annál pedig a német több négyszer, a szláv hétszer, együtt tizenegyszer. Még akkor is kicsivel lenné több kilátásunk a megmaradásra, ha a szomszédok vesztüinkre történének.

De gondolható-e és lehetséges-e e terv? Hogy 5 millió nagy hirtelen átalakítson 10 milliót?

Bizony a kétségbeeséshez kell közel járni annak, a ki nem lát más szabadulást nemzetüinkre nézve, csupán a kétségbeesésnek ezen soha nem valósítható eszközét!

Ha őseink nem tudták megtenni, midőn kezökben volt minden hatalom, — hogyan tessük meg mi, a kik méltányosan megosztottuk hatalmunkat más ajku polgártársainkkal?

Ha nem lehetett megtenni akkor, midőn a nemzetiségre nem is gondolt senki, — hogyan lehetne ma, midőn a nemzetiségnek nemcsak kellő értéket tulajdonit minden népecske; de a legfőbb rajongással emeli bálványyá, s jogot és jóllétet, a jelen nyugalmát és a jövő reményeit feláldozza e bálványynak?

Ha volna valaki még, a kit megszállna a magyarosítás gondolata, piruljon el gyerekes ábrándozásáért és jöjjen, keressünk egyéb biztosítékot nemzetüink jövőjének.

Vajon mi tartott meg eddig?

Petőfi szerint „isten csodája“; Jókai azt mondja: A jó isten és jó magunk. A történelem pedig azt mondja, hogy a német nemzet nagy számu volt eddig is s voltak még olyan idők, a melyekben hatalmát öszpontosították nagy

uralkodók, és Németország nem egyszer álmadozott Magyarország beolvasztásáról.

A török hatalom is volt oly nagy, hogy megfelellhetett a mostani muszkanak. Német és török épen úgy övezett és fenyegette lételünket a közép koron át, mint most a német és muszka.

Ha azon két hatalommal szemben egyenlő fegyverekkel küzdöttünk volna, tán első lépésök elsodorhatott. De fegyverünk volt nagyon különbözö.

Ök uralom-vágyból törtek ellenünk; ha minket is uralomvágy vezetett volna velök megmérközni, még csak meg sem állhatunk volna. De megállottunk dicsőséggel azért, mert Rákócziától föl Árpádig és le Kossuth Lajosig „pro patria et libertate“, a hazát és szabadságot védtük hatalmas szomszédaink ellen.

Ez adott nekünk erőt a multban; és e fog megtartani a jövőben is.

Körülöttünk megalakultak és alakulóban vannak a világot bámulatba ejtó fajbirodalmak, melyeknek jelszava nemzetiség. Mi olyan birodalmat nem alkothatunk, mert ha honfitársaink mind magyarokká válnának is, törpék lennének az óriások mellett.

Hanem mi alkossuk meg a polgári szabadság birodalmát és erősek leszünk szomszédaink felett, mert elől fogunk járni az eszmével és az emberiség minden józan népe közös kincsnek tekinti a mi kincsünket.

Nekünk nincs szükségünk arra, hogy a román, a szász, a szláv magyarrá legyen; de arra szükségünk van nekünk is, hogy közösen lelkesedjenek és munkáljanak e haza s a szabadság javára.

Átkos lenne munkánk, ha magyarosításra törekednénk; de áldott és bámulatos sikerü lesz, ha az együtt lakó népeket megnyerjük a haza és szabadságszereteten való egyesülésre.

Nagy példa áll előttünk: Észak Amerika, hogy az ilyen ország nem ábránd; de az emberi tökély mintaképe és a legnemesebb emberi vágyak tárgya.

Mi járjunk elől; lobogtassuk magasan a hazaszeretet és szabadság zászlaját; utánunk jö minden nemzetiség, mihelyt meggyőződik, hogy zászlónk igazán a szabadság közös jelvénye.

De hogy erőnk legyen azt a zászlót föl-

TÁRCZA.

Erdély marosmenti kulcsáról.

(Egy előlegezett böjti praedicatio. — Geologia és mythologia. — Székely jövevények a vármegyén. — Megbüntetem az atyák vétkeit stb. — Déva várának végzettszerűsége. — Egy nő emancipator 209 évvel ezelőt. — Káran tanul a magyar. — Puhányok apotheosise. — Pár pium desiderium).

Minálunk annyira megy az idegen után kapkodásból keletkező érdektelenség honi nevezetességeink iránt, hogy mai napság már alig is számíthat olvasóra, ki a közszokás ellenére a külföld által váltig magasztalt természeti szépségek bemutatására merészkedik.

Hogy messzi ne menjek: lehet-e szégyenpir nélkül gondolni ama félválról vevő rá sem hederítésre, mit épen saját székely feleink tanusítanak Orbán Balázs sok oldalú kiadványai iránt, miknek, ezimét is ide kellene talán iktatnom, minthogy akárhányan a napi sajtó egyhangu magasztalása ellenére is valószínűleg bizonytalanságban lesznek milétük fölől. Ha nem ismerném Irnák utódinak minden jóra, szépre kész fogékonyságát: reményemet kellene vesztenem a felől, hogy fiai közül valódi tárgyszeretettel szemelje ki valamelyik a történetet vagy közélet megörökítésre méltó vonásait; így azonban anyagi viszonyaink eddigi nyomasztó állapotának kell betudnom azt a szomorú tényállást, hogy e becses monographiak minden ugynevezett családi könyvtárban nem nyertek még a csiziók, álmos könyvek s Buczásnsky más izetlen nyomtatványai helyett bejutást.

A hazaszeretet első s elengedhetetlen tényezője: apró-jára ismerni azt a drága földet, mit őseink örökül hagytak

reánk, s nekünk nincs e szükségünk rajongva csüngni szülőföldünkön, kiknek sorait a kivándorlók ezrei amegy is zilálják s kik pedig oly földet vallhatunk magunkénak, melyről egyik koszos költőnk rajongva mondá már: „szép vagy oh hon.“

Minden nyáron megfordul áldott vidékeinken egy-egy idegeu turista ki aztán véget hoztat alig éré diceiriádokban hirdeti nemzetének hegyvidékeink festői csoportulatait, természeti kincseink ritka bőségét s mégis hányan vetettek méltányló tekintetet csak ama sziklafokra is, mely nem csupán ő s Déva várával dicselkedhetik, hanem geologiailag is annyira felhívja a figyelmes utazó érdeklődését? A természet hivalkodva kacérkodik itt kellős közepében egy élénk városnak, melynek lakói azonban szintén bele nyugosznak a Biblia utmutatásában, hogy t. i. porból letünk s azzá leszünk, és oly egy kedvüleg vegetálnak az imposant szirtfal lábai alatt, mintha nem az ur nyájában, hanem bizony egyebütt valahol legelésző juhoknak tudnák magukat.

A szürkés olivin trachyt ugyan hogy is lett legyen egyébre teremtve, minthogy az ember gangosan lépdelő lábai járdaként nyujtsa hátát s a geologia tündér meséire vaj miért adnák mi csak egy batkát is? Különbben e tekintetben odahaza sem tapasztaltam egy fokkal sem több érdeklődést, mert Szt. Anna hirneves formatóiáról a kápolna roskatag falain nevét megörökített számtalan zarándokoló közül nagyon keveset lelkesíthetett egyéb e classicus helyen, mint minővel a történelmi társulat jászóvári napját, vagy a természetvizsgálók lippai időzését gyanusítja a Fama. Különbben szerkesztő ur itt a „fekete vonal alatt“ azt hiszem nem az emlegetéseknek nyitott tért s ad rem térve magam is az eruptiv közetek egyik frappsan egyedél mutathatom be a „várhegyet“. Közvetlenül rajta már kréta mész rétegek lépnek uralomra, magára hagyva az

óriás tömböt, mely várkoronájával vágyólag tekintget na gyági és arany testvérei felé. Hej egykor még a mythos derengő homályában nem volt ez utóbbi oly idegen töle, mikor a rege szerint három tündérleány egyike oda, a másik Kalánba emelvé várát. Ember tervez isten végez! e mondásra igazibb bizonyítékot alig kapnánk a harmadik „tündérkisasszony“ eseténél, ki ugyanis fennhéjázó döllyfel önmaga erején isten segédül hívása nélkül fogadta kastélya kiépítését; de alig tévők fel az utolsó követ falára, alig vette el meszes kanalát az építőmester, borzasztó dörgedelemmel is omlott össze az egész alkotmány, intő tanuságul mindazoknak, kik önmaguk biztában ujjat merészkednek huzni a gondviseléssel.

Mig tehát a hitetlen tündér vára helyén a jóságos ég egy ritka gyógyerejű kőforrás állításával pecsételé meg mindenhatóságát: a másik két vár hosszú időt ért meg maga felett. Houfoglaló őseinktől kezdve sok szép menetek nyitá meg falait e valósággal fellegvár, melynek építéséből azonban a székely népmonda is részt követel egyik kiválóbb balladánk szerint, mely formai tökélye felett az anyai indulat oly jellemző vonását is említi fel, hogy ismertetésem mellözésével nyilván hézagossá válna. „Tizenkét kőműves ottan elindula, magas Déva várát, hogy felépítenék s hogy alkotmányuk annál szilárdabb legyen, a főépítés indítványba hozza, miszerint bárki felesége érkezzék először hozzájuk: befogják falazni. Látnivalólag ez sem sokkal jobb tételre adta fejét a tündérnél, s keserüesen is kelle lakolnia, mert épen az ő párját vezeté először feléjük a maga ellen semmi merényletet nem tűró gondviselés, kivel aztán a könyörtelen mesterek szivtelen fogadásuk értelmében jártak el. De hogy a csapás annál sujtóbb legyen, kis fiában is egy új tördőfést kelle a nagyraavágyó építésnek fogadnia, kinek naiv kérdésére:

Hó' maradt hó' maradt az én édes anyám? daczos